

52 nõuannet bioloogilise mitmekesisuse heaks

EUROOPA
KOMISJON

keskkond

Trükise prantsus- ja flaamikeelse versiooni on koostanud Belgia Kuninglik Loodusteaduste Instituut. Teose originaalversioon avaldati 2009. aastal Rahvusvahelise bioloogilise mitmekesisuse aasta 2010 raames pealkirjaga „366 gestes pour la biodiversité“.

Tekstide lõplik versioon: Charlotte Degueldre
Illustratsioonid: Claude Desmedt

Autoriõigused © 2009 Belgia Kuninglik Loodusteaduste Instituut
Tekstide ja pildimaterjali kasutamine on lubatud ja koguni soovitatav, kui seda tehakse isiklikel ja/või pedagoogilistel, kuid rangelt mitteärilistel eesmärkidel ja tingimusel, et viidatakse allikale ja veebilehele www.jedonnevieamaplanete.be. Kõik eespool nimetatust erinevatel eesmärkidel paljundamise, tõlkimise ja kohandamisega seotud õigused on kõigi riikide suhtes piiratud.

Trükise tõlkimise ja kohandamise korraldas Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraat kampaania „Bioloogiline mitmekesisus. Oleme kõik seotud“ raames (www.olemekoikseotud.eu).
Käesolevas dokumendis väljendatud arvamused ei pruugi ühtida Euroopa Komisjoni seisukohtadega.

Eestikeelne tõlge ja kohandused © Euroopa Liit, 2011
Paljundamine on lubatud üksnes mitteärilisel eesmärgil, tingimusel et on viidatud allikale.

52 nõuannet bioloogilise mitmekesisuse heaks

EUROOPA KOMISJON
KESKKONNAKAITSE PEADIREKTORAAT

***Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele***

Tasuta infotelefon*:

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist 00 800 numbritele või on need kõned tasulised.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate internetist Europa serverist (<http://europa.eu>).

Kataloogimisandmed on väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2011

ISBN 978-92-79-18617-2

doi:10.2779/95601

Printed in Belgium

TRÜKITUD TAASKASUTATUD PABERILE, MILLEL ON ELI ÖKOMÄRGIS

EESSÕNA

Bioloogiline mitmekesisus ehk elurikkus Maal teeb meie planeedi elamiskõlblikuks ja kauniks. Paljud meist otsivad looduskeskonnast meeldivaid elamusi, inspiratsiooni või puhkust. Me sõltume sellest ka toidu, energia, toorme, õhu ja vee saamiseks – tänu neile on võimalik selline elu Maal nagu me seda tunneme, need on ka majanduse vedavaks jõuks.

Hoolimata looduse ainulaadsest olemusest peame seda sageli enesestmõistetavaks. Surve paljudele loodussüsteemidele kasvab, põhjustades nende tõhususe langust või viies need isegi kokkukukkumise äärel. See niinimetatud bioloogilise mitmekesisuse kadu on liigagi tavaline nähtus.

Seepärast on Euroopa Liit pühendunud bioloogilise mitmekesisuse kao pidurdamisele. Viimase 25 aastaga on Euroopa Liit rajanud oma territooriumil ligi 26 000 kaitstavast alast koosneva võrgustiku, mis hõlmab enam kui 850 000 km². Ühtekokku on see niinimetatud Natura 2000 suurim kaitstavate alade võrgustik kogu maailmas, mis näitab, kui tähtsaks peame bioloogilist mitmekesisust. Oleme otsustanud seda pretsedenti loovat programmi laiendada täiendavate pikaajaliste meetmetega.

Ja me saame kõik sellele rohkem kaasa aidata. Kõigil on võimalik bioloogilist mitmekesisust kaitsta ja meil on vaja, et igaüks annaks oma panuse. Igaüks saab oma igapäevaseid harjumusi veidi muuta ilma, et see mõjutaks oluliselt ta eluviisi. Üheskoos saavad aga need väikesed muudatused palju aidata.

Loodame, et selle käepärase juhendi näpunäited aitavad teil anda oma panuse. Kohaliku hooajalise toidu söömine, vee raiskamise vähendamine, toidujäätmetest komposti tegemine või oma ümbruses elavate looma- ja taimeliikide tundmaõppimine – kui me kõik teeksimme kasvõi osa sellest, aitaks see tublisti kaasa loodusressursside säilitamisele tulevastele põlvkondadele.

Janez Potočnik
Euroopa keskkonnavolinik

MIS ON BIOLOOGILINE MITMEKESISUS?

Bioloogiline mitmekesisus on kõikjal meie ümber ja me oleme ka ise selle osa. See koosneb kolmest põhitasandist:

- ♦ Maa elusorganismide erinevad liigid, sh loomad, taimed, köögiviljad, seemned, vetikad, bakterid ja isegi viirused;
- ♦ sama liigi indiviidide vahelised erinevused – nende suurus, kuju ja värvus;
- ♦ erinevad ökosüsteemid, näiteks ookeanid, metsad või korallrahud, neis elavad liigid ning nendevaheline suhtlus ja seosed.

Maailmas on kirjeldatud umbes 1,9 miljonit elusolendite liiki, kuid tegelik arv on kindlasti palju suurem. Paljud on mikroskoopilised või elavad sügaval maa all või ookeanides, paljusid ei ole lihtsalt veel avastatud.

MIKS ON BIOLOOGILINE MITMEKESISUS TÄHTIS?

Bioloogiline mitmekesisus on 3,8 miljardit aastat kestnud evolutsiooni tulemus ja see on inimeste ellujäämiseks määrava tähtsusega. Vajame loodusest kõikvõimalikke elutähtsaid ressursse, sealhulgas toitu, ehitusmaterjale, kütet, tekstiile ja ravimite toimeaineid. Lisaks on loodusel muidki elulisi funktsioone alates taimede tolmeldamisest ning õhu, vee, ja mulla töötlemisest kuni kaitseni üleujutuste vastu.

Elu Maal oma praegusel kujul oleks võimatu ilma nende tähtsate materjalide ja teenusteta. Kahjuks unustame liigagi sageli, mida loodus meile annab. Meie industrialiseerunud ühiskonnas peetakse bioloogilist mitmekesisust enesestmõistetavaks, justkui oleks see igavesti tasuta saadaval. Tegelikult aga avaldame loodusele aina tugevamat survet ja inimtegevuse tulemusel on paljud liigid väljasuremisohus.

Inimene avaldab bioloogilisele mitmekesisusele väga mitmesugust mõju, mille tagajärjeks on elupaikade kadumine ja killustumine; õhu, vee ja pinnase saastumine; kalade ülepüük ja loodusressursside, metsa ja maa ülekasutamine; võõrliikide levimine ja kasvuhoonegaaside kasvav hulk õhus, mis põhjustab kliimamuutust.

MIDA SAAME TEHA BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE KAITSEKS?

Selles brošüüris on aasta igaks nädalaks 52 nõuannet, mis aitavad teil anda oma panuse elurikkuse kaitseks, näiteks:

- ♦ praktilised näpunäited igapäevasteks tegevusteks;
- ♦ kuidas tõsta oma kogukonna teadlikkust;
- ♦ kuidas aidata teadlasi eluslooduse ja ökosüsteemide vaatlemise ja andmete kogumise teel;
- ♦ kuidas kasutada säästvaid võtteid oma aias;
- ♦ soovitusi ehitamiseks ja meisterdamiseks.

Täiendavat teavet bioloogilise mitmekesisuse kohta on veebisaidil:
http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

TOETAN LOODUSKAITSESELTSE

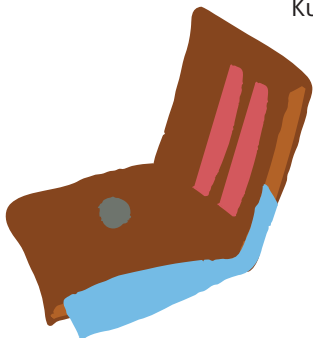
1.
nädal

Selliste seltside peamine eesmärk on takistada bioloogilise mitmekesisuse kahanemist ning võimaluse korral säilitada või taastada mitmesuguste kaitsealuste biotoopide (metsade, jõgede, tiikide, parkide, aedade jms) tasakaal kooskõlas inimtegevusega.

Mida nad teevad? Jälgivad liikide käekäiku, loovad ja haldavad looduskaitsealasid, taastavad haruldasi elupaiku, korraldavad konverentse, loodusreise, teabepäevi, ühistegevusi (näiteks kärnkonnade päästmise operatsioonid) jms.

Kui soovite looduskaitse seltsi toetada, siis hakake nende liikmeks, tehke annetusi, ostke nende trükiseid ja tooteid, osalege vabatahtlikuna nende tegemistes.

MA EI HÄIRI LOODUSES LIIKUDES LOOMI

2.
nädal

Vahest ongi just talvel kõige olulisem looduses liikudes loomi mitte häirida. Kui te nad varjupaigast välja peletate, neile peale satute, kui nad on toiduotsinguil, või nad talveunest äratate, võib juhtuda, et nad peavad kogu oma niigi napi energiavaru kasutama põgenemiseks või peitumiseks... see aga võib neile saatuslikuks saada!

Seetõttu püsige kindlasti teedel, tehke võimalikult vähe müra ja vaadeldge eemalt neid väheseid loomi, kes teie kombel ringi jalutavad.

TELLIN ENDALE MAHETOIDUKORVI

3.
nädal

Mahetootmises kasutatavate tehnikate, põliskultuuride kasvatamise ning keemilistest väetistest ja taimekaitsevahenditest loobumise kaudu aitab mahepõllundus vältida maa kurnamist ja vähendada põhjaveereostust ning kaitsta taimekultuuridega seotud loomi ja putukaid (mesilased, vihmaussid jms), samuti neid ümbritsevaid ökosüsteeme.

Lisaks väärtustab see sageli unustatud kohalikke taimesorte, mida eelistatakse maitse või toitainerikkuse pärast: maapirn, iidseid teraviljasordid, imemaitavad õunad...

Mahetoidukorvi tellides võtate omaks ülemaailmse keskkonnakaitse filosoofia. Veenduge, et puu- ja juurviljad oleksid kohalik hooajakaup (lühike säilitusaeg, vähem transporti) ning et need oleksid võimalikult vähe sisse pakitud.

Kas loote uusi või muudate olemasolevad infrastruktuure?
Püüdke need võimalikult hästi ümbritsevasse loodusse
sulandada (kavandage loomadele liikumisteid, laske
looma- ja taimeriigil asustada sadeveebasseinid jne).
Säilitage või arendage võimaluste piires puistuid,
segahekke, tiike, harimata maalappe...

Ehitamisel, viimistlemisel ja mööbli soetamisel eelistage
keskkonnasõbralikke, looduslikke, vastupidavaid,
ümbertöödeldavaid ja võimalusel kohaliku päritoluga
materjale ja tooteid. Piirake taastumatutest allikatest
saadava energia kasutamist ja jäätmete tekitamist.

Nõnda toimides vähendate oma ettevõtte ökoloogilist
jalajälge, parandades samas töökeskkonda, ettevõtte
imagot ja ärihoonete turuväärtust!

VÄHENDAN KASVUHOONEGAASIDE HEITKOGUSEID

Küte, valgustus, reisimine, kuid ka aga söömine, riietumine ja isegi hingamine: kõik, mida me teeme, tekitab kasvuhoonegaase, mis ohustavad meie planeeti. Kõrbed üha laienevad, jäämäed sulavad, merede veetase tõuseb... Ühesõnaga, terved ökosüsteemid on tasakaalust välja viiud.

Vähendage kasvuhoonegaaside heitkoguseid, tarbides võimalikult palju kohalikke mahetootmises valminud hooajakaupu, liikudes jalgsi, rattaga või ühistranspordiga, vältides liigset kulutamist, jne.

Kompenseerige osa enda tekitatud heitkogustest sellega, et edendate bioloogilist mitmekesisust oma kodus (kaevate tiigi, loote õitsva aasa, paigaldate pesakaste, jne) ning toetate looduskaitsestse või metsastamisprojekte.

KASUTAN OMA MOBIILTELEFONI VÕIMALIKULT KAUA

6.
nädal

Mängukonsoolide, sülearvutite ja mobiiltelefonide tootmiseks on vaja mitmesuguseid maake (vask, koobalt, tina, jms), mille järele on üha suurem nõudlus. Neid kaevandatakse väga paljudes paikades ja kaevanduste eksploateerimine avaldab ümbritsevale keskkonnale väga tugevat mõju.

Kongo Demokraatlikus Vabariigis, kus kaevandatakse kurikuulsat kolumbiit-tantaliiti, on ohtu sattunud Kivu erakordselt mitmekesine loodus: kaevurite toitlustamiseks peetakse ebaseaduslikku jahti viimastele gorilladele, samuti elefantidele, okaapidele ja teistele loomadele, ehitus- ja küttepuidu saamiseks ning kaevanduste laiendamiseks võetakse massiliselt metsa maha, maa erodeerub, vesi ja õhk aina saastub... rääkimata relvakonfliktidest!

Nii et mõelge, enne kui otsustate mobiiltelefoni või sülearvuti uue vastu vahetada!

OSTAN KALA VASTUTUSTUNDLIKULT

Tuunikala, tursk, lõhe, merikeel, luts: nende liikide tarbimine soovitatakse peatada. Ülepüük, püügiperioodid (vahel on püük lubatud ka kudemisajal) ja teatavad püügimeetodid (mis hävitavad merepõhja või mille käigus püütakse tahtmatult välja ka maimud) ohustavad populatsioonide juurdekasvu.

Andke neile aega populatsiooni taastootmiseks: sööge kalu ja vähilaadseid, kes ei kuulu ohustatud liikide hulka. Eelistage ostmisel kohalike kalurite saaki või tooteid, mille on MSC-märk.

Lisateave märgi kohta: www.msc.org

MA EI VISKA PRÜGI MAHA

8.
nädal

Prügi loodusesse viskamine kahjustab keskkonda ja vahel võivad selle tagajärjed olla katastroofilised.

Mõnikord on prügi mõju kohene: sigaretikonid ja närimiskummid mürgitavad või lämmatavad loomi, kes need alla neelavad, väiksed imetajad ja kahepaiksed jäävad kinni pudelitesse, klaasikillud võivad vigastada suuremaid loomi ning toimida ka suurendusklaasina, põhjustades tulekahju...

Muu prügi mõju on aga pikaajalisem: plastikmaterjalid lagunevad sadu aastaid, eritades samas mürkaineid, patareid sisaldavad raskemetalle, mis imuvad maasse ja reostavad põhjavett...

Nii et kasutage avalikke prügikaste ja saatke kõik, mis võimalik, taaskasutusse!

VÕTAN KOHALIKU FAUNA OMA KATUSE ALLA

9.
nädal

Kas ehitate või remondite? Tehke siis ka kohalikule faunale varjupaiku.

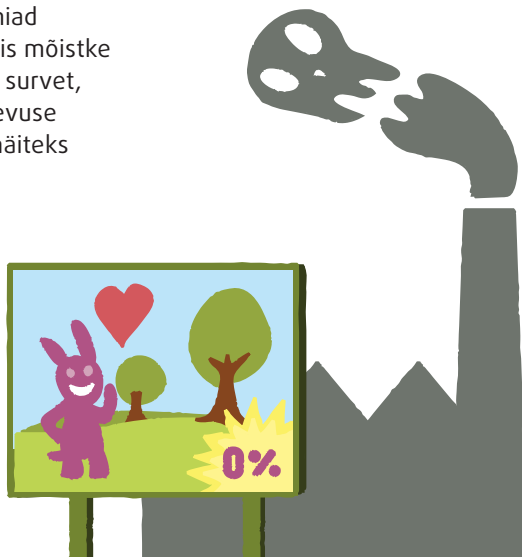
Uurige välja, millised liigid võivad teie juures pesitseda: millistele olete valmis ulualust pakkuma? Seejärel tehke vajalikud ümberkorraldused: puurige paksusesse müüridesse auke ja jätke mõned praod lahti (teatavatele erakmesilastele), tehke müüritisse auke (nahkhiirtele), tagage põõningule pääs väljastpoolt (röövlindudele ja nahkhiirtele), paigaldage katuseräästa alla ja rõdudele pesakaste...

Kasutage kõiki võimalusi: Looge võimalikult mitmekesine aed, kust teie külalised leiavad kerge vaevaga süüa, ja vältige keemiatooteid (taimekaitsevahendeid ja väetisi, värve, pesuaineid jms).

Mõningad ettevõtted, näiteks autotootjad, kiidavad silmagi pilgutamata oma „keskkonnasõbralikke“ tooteid, mis seda tegelikult sugugi ei ole. Mõni tunneb vajadust oma imagot „rohelisteks värvida“, sest nende tegevus tekitab palju reostust või kahjustab bioloogilist mitmekesisust (tekitatakse kasvuhoonegaase, langetatakse metsa tegevuse laiendamiseks, kasutatakse jõevett masinate jahutamiseks jne).

Ärge laske ennast petta, nende kampaaniad on liiga rohelised, et olla tõsi. Kui vaja, siis mõistke nad hukka. Avaldage sellistele firmadele survet, et nad vähendaksid tõepoolest oma tegevuse negatiivset mõju planeedile, kasutades näiteks keskkonnanõustajate abi.

KASUTAN KESKKONNASÄÄSTLIKKE PUHASTUSVAHENDEID

11.
nädal

Ka pärast veepuhastusjaamast läbikäimist sisaldab jõgedesse suunatav vesi suurt osa tänapäevastes puhastusvahendites leiduvatest fosfaatidest, lahustitest, pindaktiivsetest ainetest ja muudest kemikaalidest. Sellised koostisained, mis tekitavad sageli väga tõsist reostust, võivad avaldada äärmiselt negatiivset mõju bioloogilisele mitmekesisusele – eriti veekogudes – ja meie oma tervisele!

Mida teha? Eelistage mahetoodangu märgiga puhastusvahendeid, kasutage pesu pesemiseks loodusliku seebi laaste, põrandapesuks linaõliseepi, katlakivi eemaldamiseks kuuma äädikat, kastrulite ja kraanikausside kriipimata puhastamiseks söögisoodat (äädikaga või ilma)... Ennekoike vältige aga liiga suuri koguseid. Vastupidi, olge pigem mõõdukas!

Kui lähete loodusesse, siis olge diskreetne: tehke võimalikult vähe kära ja kui soovite metsloomi vaadelda, siis ärge kandke erksavärvilisi riideid ega kasutage parfüüme.

Liikuge mööda olemasolevaid radu: siis ei häiri te loomi ega talla katki taimi, samblikke ega seeni.

Kui võtate kaasa koera, siis hoidke teda rihma otsas või jälgige, et ta teelt kõrvale ei kalduks. Ärge laske tal ka haukuda, sest muidu ehmatab ta kõik kohalikud loomad põgenema (muuseas, kui soovite neid näha, siis jätke oma truu sõber parem koju!).

Ärge visake prügi loodusesse ja korjake kaasa ainult seda, mida tohib korjata.

Ühendus Slow Food, mis sündis vastuseks kiirtoidukettidele ja rämpsoidule, on tõestanud, et kui arendada toidutarbijate maitset ja uudishimu, suunab see neid bioloogilist mitmekesisust kaitsma.

Kuidas? See on väga lihtne. Kas olete kunagi söönud pastinaagi-püreesuppi, maapirnkrõpse või teokaaviari? Seda tehes aitate säilitada unustatud taimesorte (näiteks need mugulad) ja ohustatud liike (näiteks tuur).

Lisateavet selle
keskkonnasõbraliku
gastronoomiaühenduse, tema
tegevuse ja fondi Slow Food
kohta: www.slowfood.com

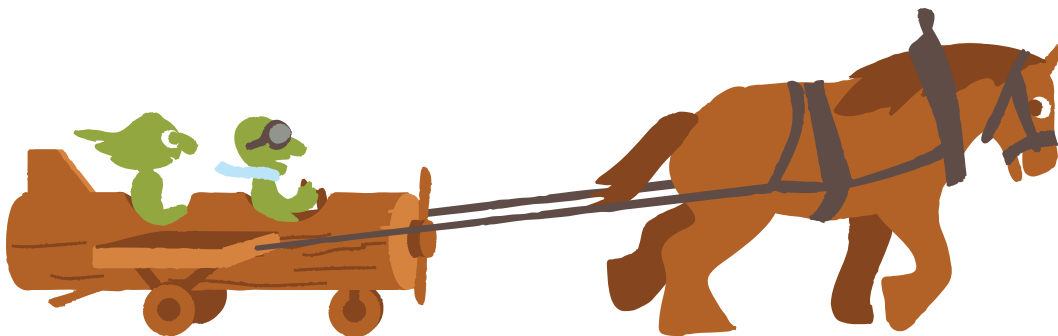
PIIRAN JA KOMPENSEERIN REISIDEL ÕHKU PAISATUD CO₂ KOGUSEID

14.
nädal

Puhkusel viibides piirake samuti kasvuhoonegaaside, sealhulgas kurikuulsa CO₂ heitkoguseid. Käige matkamas ja telkimas (kuid mitte „metsikult“!) või valige ökoturism. Eelistage lähemal asuvaid paiku ning sõitke sinna jalgratta, rongi või miks ka mitte hobuvankriga! Kui aga olete kohale jõudnud, siis tarbige kohalikke hooajakaupu, liikuge vähem mootorsõidukitega, ärge kasutage kliimaseadmeid, jne.

Kui teil ei õnnestu vältida lennukiga reisimist, siis eelistage otselende (õhikutõusmiseks kulub üüratul hulgal kütust). Kompenseerige reisides õhku paisatud CO₂ koguseid sellega, et annate oma panuse bioloogilise mitmekesisuse kaitsmise või taasmetsastamise projektidesse oma kodupiirkonnas või kaugemal...

KORRALDAN BIOLOOGILIST MITMEKESISUST EDENDAVA MEESKONNATÖÖ KOOLITUSE

15.
nädal

Kas teil oleks vaja meeskonna ühtekuuluvustunnet tugevdada või tahaksite lihtsalt koos kolleegidega lõõgastuda? Mis oleks, kui teeksite koos midagi bioloogilise mitmekesisuse heaks?

Seda võib teha töökohas: Vahetus ümbruskonnas loomade ja taimede loendamine, väliparkla ümber hekkide ja meetaimede istutamine, fassaadi ronitaimedega katmine, katusele aia või juurviljapeenarde rajamine, pesakastide ja muude varjupaikade valmistamine ettevõtte hoonele paigutamiseks...

Samuti võite osaleda loodustalgutel, käia tutvumas eriliste liikide või biotoopidega, võtta osa kärnkonnade päästmise operatsioonidest, külastada mahetalusid jne.

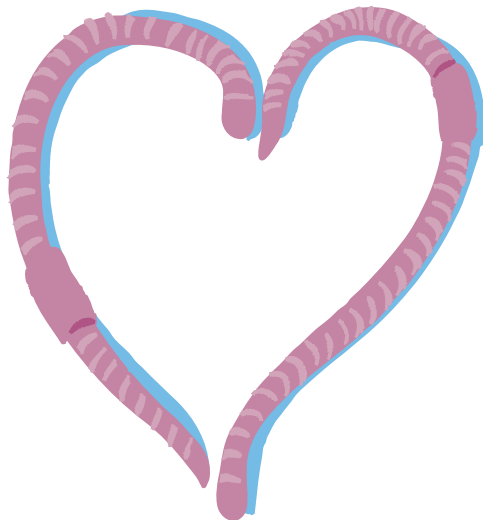

Vihmaussid on toiduahela hädavajalik lüli. Nad töötavad lakkamatult ümber orgaanilisi aineid, näiteks kõdunenud lehti ja muid lagunevaid taimi.

Nõndaviisi aitavad nad kaasa rammusa huumuse tekkele ja tagavad viljaka maa, kus kasvavad puu- ja juurviljad, mida me tarvitame toiduks.

Lisaks kobestavad nad oma käikudega pinnast, nii et juured saavad kenasti kasvada ja vesi pääseb kiiresti sügavale pinnasesse, kus taimed seda endasse imavad. See aitab tugeva vihma korral vältida ojakeste teket ja erosiooni.

Kaitske neid hinnalisi abimehi, loobudes keemilistest väetistest ja taimekaitsevahenditest ning kobestades mulda üksnes õhutajaga.

ÕÖBIN PUHKUSEL VIIBIDES ÖKOHOTELLIS

17.
nädal

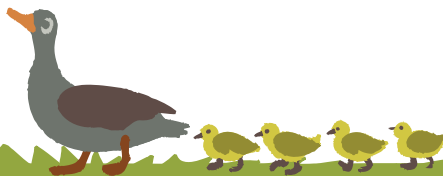
Tänapäeval on hotellidele, kämpingutele, turismitaludele ja muudele majutusasutustele olemas mitmeid ökomärgiseid – sealhulgas ühenduse ökomärgis.

Mille alusel neid antakse?
Oluline on majutusasutuse asukoht ja arhitektuur (ümbritseva loodusega arvestamine), ehitusmaterjalid (keskkonnasõbralikud, säästvad, taastuvad,

taaskasutatavad jne), vee ja taastumatu energia võimalikult vähene tarbimine, vähene jäätmete tootmine ja jäätmekäitlus, jne.

Mis on nende mõte? Märgiste omanikud peavad oluliseks bioloogilise mitmekesisuse kaitsmist loodust austava puhkamise, kohalike saaduste ja kohalike kultuuride avastamise kaudu...

Lisateave aadressil
www.ecolabel-tourism.eu

KASUTAN VÄHEM JOOGIVETT

18.
nädal

Vesi on planeedile ja selle elanikele, nii taimedele kui ka loomadele vältimatult vajalik. Seda jätkub kõigile, kuid kahjuks jaguneb see ebaühtlaselt ja sageli hallatakse veevarusid valesti. Piirkondades, kus meie elame, piisab, kui kraan lahti keerata, ja juba jooksebki sealt joogivett. Seetõttu kasutamegi seda igaks tarbeks, vahel peseme sellega koguni autot!

Joogivee kokkuhoidmiseks saate taimi kasta vihmaveega ja öhtusel ajal (et vesi ära ei auraks) ning kasutada heitvett (nõudepesu-, vanni- ja dušivett) tualeti või maapinna pesemise tarvis... ning pärast filtreerimist saate sellega isegi kasta.

KUTSUN OMA OMAVALITSUST ÜLES EDENDAMA ÖKOAIANDUST

19.
nädal

Mõningates omavalitsustes on hakatud tähelepanu pöörama taimede istutamisele ning teeservade ja lilleklumpide arendamisele nii, et samas edendatakse bioloogilist mitmekesisust.

Kui teie kandis seda veel ei tehta, siis soovitage kohalikele asutustele mõningaid põhimõtteid, mida on väga lihtne rakendada: istutada üksnes kohalikke liike (lillede puhul nõuavad püsililled vähem tööd kui üheaastased lilled), asendada keemilised taimekaitsevahendid ja väetised keskkonnasõbralikega, kasutada umbrohu piiramiseks ja kastmisvajaduse vähendamiseks multši ja pinnakattetaimi, kompostida taimsed jäätmed ja kasutada saadud komposti sügisel mulla rikastamiseks, lasta mõningates piirkondades taimeistikul kauem kasvada ja niita need võimalikult hilja.

VÕTAN OSA BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE PÄEVAST

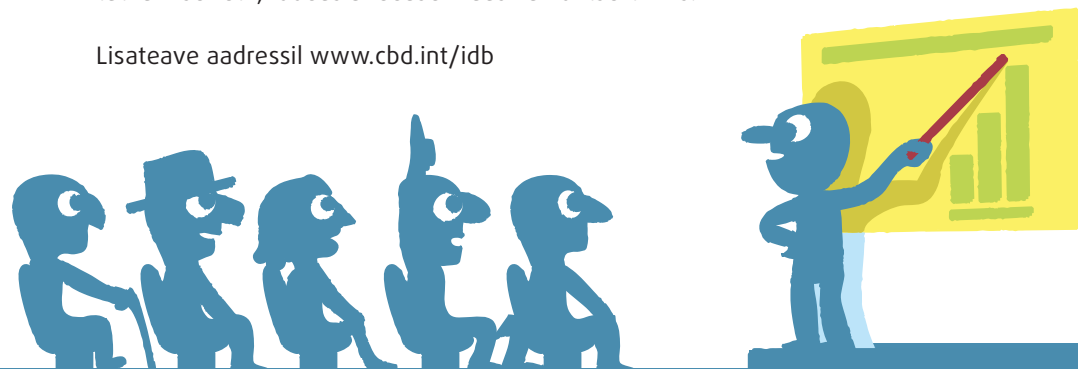
**20.
nädal**

ÜRO on kuulutanud 22. mai rahvusvaheliseks bioloogilise mitmekesisuse päevaks, mille eesmärk on teavitada laiemat avalikkust ja poliitilisi ringkondi bioloogilist mitmekesisusest, selle praegustest seisust, olulisematest tahkudest, ohtudest ja selle säilitamise vajadusest.

Igal aastal tõstetakse esile kindel teema: 2008. aastal oli selleks bioloogiline mitmekesisus ja põllumajandus, 2009. aastal invasiivsed võõrliigid, 2010. aastal bioloogiline mitmekesisus ja areng, 2011. aastal aga bioloogiline mitmekesisus ja metsad.

Tähistage seda päeva, võttes osa sellega seotud üritustest (näitused, konverentsid, jms). Või korraldage hoopis ise ökopiknik, kohaliku looma- ja taimeriigiga tutvumise retk, looduslähedase muusika kontsert vms.

Lisateave aadressil www.cbd.int/idb

TÖÖTAN VABATAHTLIKUNA LOODUSE HEAKS

**21.
nädal**

Tahate välismaal puhkust veetes anda oma panuse bioloogilise mitmekesisuse säilitamisse? Töötage vabatahtlikuna looduse heaks.

Teil avaneb võimalus tutvuda tavaturistile kättesaamatuks jäävate paikadega, lisaks sellele aitate looduskaitseühingutel teha teadus- või keskkonnakaitsealaseid töid. Selleks ei pea olema bioloogia ega keskkonnateaduste ekspert, pakutavad ülesanded on jõukohased igaühele.

Nii et kuidas oleks, kui õige läheksite ja loendaksite Vahemere vaalalisi, kaitseksite Rumeenia karusid, uuriksite Lõuna-Aafrika rannikul elutsevaid valgehaisid, osaleksite Tais gibbonite, makaakide ja nestepapagoide rehabiliteerimises või hoopis edendaksite Indias mahepõllundust?

LOON BIOLOOGILIST MITMEKESISUST SOODUSTAVA LOODUSLIKU ELUPAIGA

22.
nädal

Kuidas muuta teie enda, teie laste kooli või teie ettevõtte aed bioloogilist mitmekesisust soodustavaks elupaigaks?

Ärge kasutage taimekaitsevahendeid ega keemilisi väetisi.

Laske mõnda aianurka kasvada juhuslikel taimedel ja niitke need võimalikult hilja: see aitab taimestikul paljuneda ja mitmekesistuda ning pakub varju ka arvukatele loomaliikidele.

Looge aeda tiik ja hoidke alles mõni kuivanud puu, milles tekkinud orvakestes seavad end sisse loomad ja putukad, ning säilitage mõned puuhalad ja kivihiinik, kust leiavad varju väikesed imetajad, kahepaiksed ja mitmesugused selgrootud.

Muutke hekk mitmekesisemaks, lisades sellesse põlisliike. Istutage meetaimi, mis meelitavad ligi suure hulga putukaid.

Nii nagu pesuained, sisaldavad ka tänapäevased kosmeetikatooted keemilisi koostisosi (säilitusaineid, sünteetilisi lõhnaaineid, pindaktiivseid aineid jms), mis ei ole biolagunevad ja kahjustavad seega bioloogilist mitmekesisust näiteks veekogudes, kuhu need võivad sattuda heitvee kaudu.

Eelistage ökokosmeetikat: peske naturaalse seebiga, lõhnastage vannivett mõne tilgakese lavendliõliga, puhastage oma nahka kummeli- või rukkilillelahusega, koorige seda nisu- või kaerakliidega, toitke seda päevalille- või oliiviõliga... isegi hambapasta saate endale ise valmistada, see on lapsemäng!

Vastupidiselt üldlevinud arusaamale on loodus linnas sageli mitmekesisem kui maal, kus nii põllul kui ka metsades valitsevad monokultuurid.

Üllataval kombel võib linnas olla väga erinevaid biotoope: avalikud ja eraaiad, tiigid, pargid, metsad, puisteed ja alleed, hooldamata tühermaad, raudteeäärsed alad ja ojakaldad, rääkimata rohelusega kaetud katustest ning lilledega ehitud terrassidest, fassaadidest ja rõdudest. Ka kõige väiksemates kõnnitee-, vundamendi- või müüripragudes vohab rikkalik taimestik!

See bioloogiline mitmekesisus on aga haavatav: betoonimasinatele ja teerullidele ei suuda see vastu seista...

VIIN END KURSSI LOODUSSÕBRALIKU PUUVILLAKASVATUSEGA

25.
nädal

Tavapärase intensiivses puuvillakasvatuses kasutatakse üksnes 3% haritavast maast, kuid see-eest tervelt 25% kogu maailmas müüdavatest taimekaitsevahenditest! Põllumaa kurnamine, metsalangetamine, massiline niisutamine, põhjavee reostamine, põllumajandustöötajate ja kohalike liikide ohustamine mürkainetega: see kõik on keskkonnale ja inimesele äärmiselt kahjulik.

Loodussäästlikus ekstensiivses puuvillakasvatuses kasutatakse aga looduslikke väetisi ja taimekaitsevahendeid, selleks kulub vähem vett ning see aitab säilitada maa viljakuse (kuna puuvilla kasvatatakse vaheldumisi teiste kultuuridega) ja saadav puuvillgi on pehmema ja vastupidavama kiuga.

Lisaks on ökopuuvill hüpoallergiline, sest tootmisest kuni riiete valmimiseni ei töödelda seda keemiliselt.

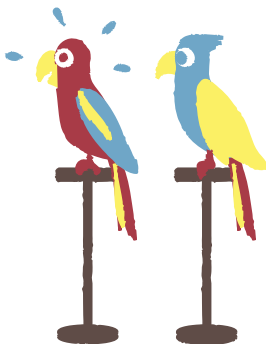
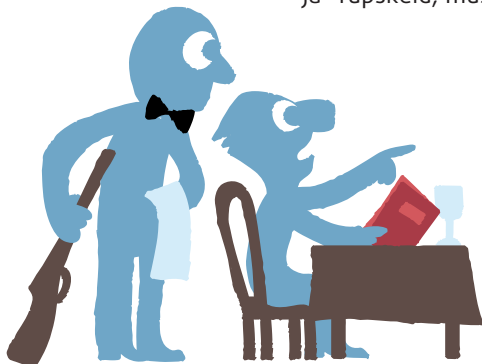

Kohalikku toitu süües toetate põllumehi, kes kasvatavad põlistaimi või -loomi, ning aitate vähendada transpordist tulenevat saastust: see on kasulik nii majandusele kui ka bioloogilisele mitmekesisusele!

Hoiduge aga roogadest, mida valmistatakse ohustatud liikidest (kilpkonnasteik, tuunikala-sushi, meripura, eksootiline ulukiliha jms) või mille tootmine avaldab kohaliku looduse mitmekesisusele negatiivset mõju (kalastamine või jahipidamine, mille puhul ei peeta kinni alammõödust ega kvootidest, taimekasvatus, mille tõttu on maha võetud palju metsa, jne).

Ärge võtke vastu ka traditsioonilisi ravimeid ega kosmeetikavahendeid, mille valmistamiseks on kasutatud ninasarviku sarve, elevantikihvu, tiigriluid ja -rupskeid, muskushirvest saadud muskust jms.

Ohustatud liikide
nimekiri:
www.cites.org
www.iucnredlist.org

LAADIN OMA MOBIILTELEFONI LOOMA- JA LINNUHÄÄLI

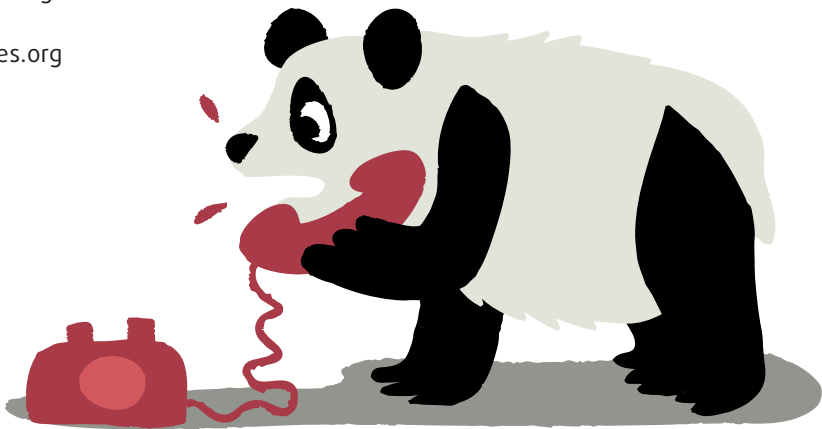
27.
nädal

Ameerika mittetulundusühing *Center for Biological Diversity* pakub omapärast võimalust teavitada härra ja proua Igaüht bioloogilist mitmekesisust ähvardavatest ohtudest. Nüüd saate tasuta oma mobiiltelefoni laadida ja helinana kasutada haruldaste, väljasuremisohu sattunud või sattuda võivate liikide hääli.

Rabapistriku hüüe, hiidpanda häälsus, beluugalaul: millist helinat te ka ei valiks, ikka mõjub see teistele üllatavalt. Teie saate aga tutvustada ohustatud looma, kelle häälsusega tegemist on...

Helinate allalaadimiseks ja loomi tutvustava materjali lugemiseks (inglise keeles):
www.rareearthtones.org

KASUTAN MINERAALSET PÄRITOLU PÄIKESEKREEME

28.
nädal

Enamik päikesekreeme sisaldab keemilisi UV-filtreid, mis tekitavad sageli allergiat. Mere-, järve- või jõevette sattudes võivad need lisaks sellele kahjustada loomade (sealhulgas inimese enda!) hormonaalset tasakaalu ja on ühed korallide värvikaotuse põhjustajatest.

Mõningates turismipiirkondades, näiteks Mehhiko Xel-Há veepargis, on hakatud sellesse ohtu tõsiselt suhtuma: seal on lubatud üksnes mineraalset päritolu päikesekreemid. Neid on pisut raskem kehale määrada ja vahel võivad need mineraalsete filtrite tõttu jätta valgeid jälgi, kuid need on tõhusad ja mis eriti oluline – nii teile kui ka loodusele märksa vähem ohtlikud.

Teine lahendus? Kandke ujuma minnes T-särki või surfiülikonda...

Suure osa linnade rohealadest moodustavad suletud aiad. Sageli on need otsekui rohelised saarekesed suurte majade vahel ning neid ümbritseb müür. Paluge naabritel iga müüri alumisest servast paar kivi ära võtta, nõnda et aedade vahele tekiks väikesed tunnelid, see võimaldab liikuda siilidel, karihiirtel, rohe- ja kärnkonnadel ja teistel väikeloomadel.

Ja selleks et neid saarekesi omavahel ühendada, püüdke kohalikke omavalitsusi veenda, et need istutaksid tänavatele puid (oravate tarvis saate nõnda ehitada nõõridest purde) või ehitaksid kiirust piiravate tõkete alla maa-aluseid läbikäike (näiteks ökodukte).

OSTAN CERTIFITSEERITUD PUIDUST VALMISTATUD AIAMÖÖBLIT

30.
nädal

Puidul on vähemalt kaks eelist: see on plastist vastupidavam ja see ei ole toodetud nafta baasil. FSC- või PEFC-sertifikaadiga mööblit ostes võite olla kindel, et puit, millest see on valmistatud, pärineb säästvalt majandatud metsadest, mitte aga parasvöötme või lähisarktilistest metsadest, mille bioloogiline mitmekesisus on kahanemas, ega üleekspluateeritud troopilistest vihmametsadest.

Sertifitseeritud puidu puhul eelistage kohalikke liike, mis on sama vastupidavad nagu eksootiline puit, kuid mille transportimisel kulub vähem energiat ja tekib vähem saastet. Kui aga mööblit töötlete, siis kasutage linaõli, mesilas- või taimevaha baasil valmistatud loodustooteid.

Lisateave sertifikaatide kohta:

www.fsc.org

www.pefc.org

Miks? Loomakasvatuseks on vaja karjamaid ja kasvatada söödataimi (soja, mais, peet, raps vms), see aga eeldab ulatuslikke põllumaid... mida sageli haritakse üles metsa arvelt! Lisaks on söödataimede kasvatamiseks vaja palju vett ja taimekaitsevahendeid, mis kulutab ja saastab põhjaveid.

Kuid see pole veel kõik! Seedeptsessi käigus toodavad mäletsejalised tohututes kogustes metaani, mis on üks ohtlikumaid kasvuhoonegaase – eriti kui neid toidetakse valgurikka söödaga, näiteks sojaga.

Liigne lihatarbimine võib olla ka tervisele kahjulik (hüperkolesteroleemia, vähk, diabeet jms). Mõnel korral nädalas sööge liha asemel läätsesid, muna, juustu, puu- ja juurvilju jms.

OSTAN REISIDELT SUVENIIRE VASTUTUSTUNDLIKULT

32.
nädal

Jälgige, et reisidelt kaasa toodavate suveniiride valmistamisel ei oleks kasutatud ohustatud liike. Boikoteerige kõike, mille valmistamisel on kasutatud koralle, elevantiluud, merekilpkonnade kilpe, brasiilia dalbergiat (*Dalbergia nigra*) jms.

Mõningate esemete (krokodillinahksed kotid, liblikatiibadest pildid vms) valmistamisel võib olla kasutatud vangistuses peetavaid loomi või kunstlikus keskkonnas kasvatatud taimi. Ostke neid üksnes juhul, kui neil on CITES luba: see sertifikaat, mis on vajalik tollikontrolli läbimiseks, tagab, et nende müük on lubatud ega ohusta bioloogilist mitmekesisust.

CITES on rahvusvaheline konventsioon, mis reguleerib väljasuremisohus looma- ja taimeliikidega kauplemist.

Lisateave aadressil www.cites.org

MA EI KASVATA AVAMEREL MOODUSTUVAID „PRÜGISAARI“

33.
nädal

Merehoovuste mõjul moodustub meredes ja ookeanides tõelisi inimtekkelisi prügisaari. Ainuüksi Vaikse ookeani prügisaare (*The Great Pacific Garbage Patch*) pindala on ligi 3,5 miljonit km²!

Need saared koosnevad peamiselt plastist. Sellel kulub aga lagunemiseks 500 – 1000 aastat (samal eritab see mitmeid mürkaineid), lisaks võib see lämmatada kalasid, kilpkonni, merelinde ja -loomi, kes peavad plastikuribasad saagiks ja neelavad neid alla.

Mida teha? Kasutage vähem plasti (kilekotte, pudeleid jms), ärge visake prügi loodusesse (isegi merest kaugel) ja rääkige oma tutvusringkonnas nendest prügisaartest, millest teatakse seni veel üsna vähe.

Iga päev kaob maailmast sadu hektareid metsa. Metsa võetakse maha selleks, et põllumajandus- või elumumaad juurde saada, või siis ekspluateeritakse seda ülemäära, et saada ehitus- ja tiserlipuitu.

Paljud mittetulundusühingud korraldavad kõige enam kahju saanud piirkondades metsa uuendamise projekte. Kui nende keskkonnamõju on positiivne (võitlus kõrbestumise, maalihete jms vastu), kui need edendavad piirkonna bioloogilist mitmekesisust (ohustatud taimeliikide istutamine, võitlus elupaikade killustamise vastu, jne) ning kui neid toetab ka kohalik elanikkond, siis andke ka oma panus ja toetage neid annetusega. Või miks ka mitte vabatahtlikuna koha peal kaasa lüüa...

Nii maal kui ka linnas võimaldab teede, tänavate ja aedade valgustus mõnel meist (näiteks inimestel ja rebastel) oma tegevust ka öösel jätkata.

Kunstlik valgus aga häirib paljusid liike. Loomad, kelle nägemine on kohastunud ööeluga (kakulised, rotid jpt) ei näe eriti hästi takistusi, saakloomi ega kiskjaid. Rändlinnud kaotavad suunataju. Ööliblikad lendlevad tänavalampide ümber, kuni langevad kurnatuna maha. Isased jaanimardikad ei näe enam emaste märguandeid ega saa sugu jätkata...

Seepärast valige aia, terrassi ja ukseesise valgustamiseks lambid, mis ei pimesta ja suunavad valguse allapoole. Kustutage need kohe, kui tuppa lähete.

Ettevõtete einelauad ning koolide, lasteaedade, haiglate ja vanadekodude sööklad: kollektiivsed söögikohad toidavad ära palju suid.

Veenge oma söökla töotajaid, et nad hangiksid toiduained kohalikelt mahetootjatelt, pakuksid hooajasaadusi, vähendaksid liha ja kala osakaalu ning pakuksid nende asemel korrapäraselt teravilja, juurvilja, munade ja juustu baasil valmistatud roogi, uuendaksid tutvust unustatud liikidega (maapirn, kaalikas jms), vähendaksid ja kompostiksid toorainejääke (näiteks köögivilja- ja munakoori) jne.

Kokkadelt ei nõua see erilist pingutust, kuid see-eest avaldab väga positiivset mõju bioloogilisele mitmekesisusele ja teie tervisele!

Puud annavad inimesele toitu, kütust, ehitusmaterjali, kiude ja ravimeid. Samuti on need elupaigaks paljudele imetajatele, lindudele, selgrootutele, samblikele ja seentele. Puud seovad süsihappegaasi, toodavad hapnikku, aitavad vältida erosiooni ja säilitada maapinna niiskust, hoiavad temperatuuri mõne kraadi võrra madalama, suurendavad õhuniiskust ja aitavad säilitada kliima tasakaalu.

Neid ohustab aga üha elavnev metsaraie. Sellise negatiivse mõju vastu võitlemiseks osalege ÜRO keskkonnaprogrammi „Miljardi puu kampaanias”.

Lisateave aadressil
www.unep.org/billiontreecampaign

VÕITLEN BIOLOOGILIST MITMEKESISUST TOETAVATE TEEDE EEST

**38.
nädal**

Kutsuge kohalikke omavalitsusi üles edendama teede keskkonnakvaliteeti.
Mida nad saavad teha?

Kujundada teevõrgu nii, et selle keskkonnamõju oleks minimaalne.

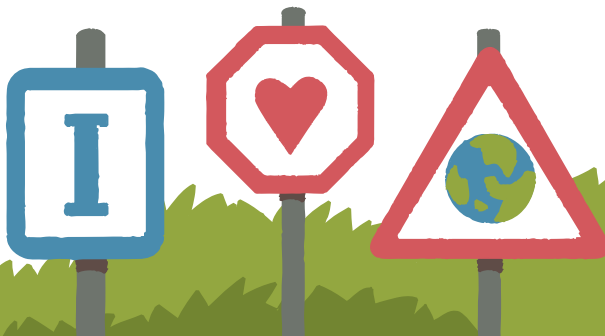
Eelistada vähem müra tekitavaid ja taaskasutatavaid teekattematerjale.

Paigaldada sobivaid valgusteid (mis ei pimesta, suunavad valguse allapoole ja on varustatud päikeseanduritega).

Luuu või soodustada loomadele (kärnkonnadele, oravatele, hirvedele) mõeldud teeületuskohti.

Istutada teede äärde tihedaid hekke, et suunata loomad ökoduktide juurde ja kompenseerida õhu-, heli- ja valgussaastet.

Hooldada teeservi sobivatel aegadel (puude ja põõsaste
pügamine väljaspool lindude pesitsusaega,
hiline niitmine jne).

MA EI OSTA KEEMILIST PUHASTUST VAJAVAD RIIDEID

39.
nädal

Enamik keemilise puhastusega tegelevaid ettevõtteid kasutab perkloroetüleen (ehk tetrakloroetüleen). See lahusti on kasutajale mürgine: ärritab nahka ja limaskestas, põhjustab iiveldust, peavalu ja teadvusekaotust, koguneb organismis ja võib tekitada vähki.

Ehkki enamasti kasutatakse seda suletud süsteemides, satub seda ikkagi põhjavette ja jõgedesse. See on väga kahjulik ka keskkonnale, eriti veekogude ökosüsteemidele.

Praegu pakutakse veel üsna vähe keskkonnasäästlikke puhastusteenuseid, mille puhul kasutatakse üksnes biolagunevaid aineid (näiteks vett). Milline on lahendus? Ärge ostke riideid ega majapidamises kasutatavaid kangaid, mis vajavad keemilist puhastust!

Linnas pakub taimkattega katus varju paljudele putukatele ja lindudele. Kuid see pole kaugeltki mitte taimekatuse ainus eelis! Selline katus imab endasse suure osa vihmaveest. See parandab õhukvaliteeti. Ühtlasi kaitseb see hoonet suurte temperatuurikõikumiste eest ja pakub isegi teatavat heliisolatsiooni.

Taimede valik oleneb katuse tüübist (katus peab olema lame või madala viiluga), kandevõimest ja sellest, kui palju aega olete valmis kulutama kattetaimede hooldamisele (samblikke, sukulente ja kõrrelisi tuleb hooldada vaid kord aastas). Optimaalse lahenduse leidmiseks pöörduge taimekatustega tegeleva ettevõtte poole.

Eksootiliste loomade loodusesse laskmine – olgu tahtlikult või kogemata – võib kaasa tuua probleeme: mõningad võõrliigid (ämblikud, kalad jmt) on suurepäraselt kohastunud ja hakanud edukalt paljunema. Sama kehtib taimede kohta (Sosnovski karuputk, palsamipappel jmt).

Et teatavatel võõrliikidel pole uues keskkonnas looduslikke vaenlasi, kes nende päritolumaal populatsioonide arvukust reguleerivad, muutuvad need nii invasiivseks, et seavad ohtu kohalikud liigid! Peale selle võivad invasiivsed võõrliigid mõjutada negatiivselt nii majandust kui ka inimeste tervist. Kui võõrliigid on ennast juba sisse seadnud, on neist sageli ka raske ja kulukas vabaneda...

Nii et kui teie kodus leidub võõrliike, siis jälgige hoolega, et need ei satuks meie looduskeskkonda.

TUTVUN BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE „TULIPUNKTIDEGA“

42.
nädal

Need piirkonnad on bioloogiliselt kõige mitmekesisemad – seal on esindatud umbes 60% kogu planeedi taime-, linnu-, looma-, roomaja- ja kahepaiksete liikidest, neist omakorda ligi pooled on endeemilised (st tähendab ainult neile piirkondadele omased) liigid –, kuid samas ka kõige ohustatumad: algsest taimestikust on need kaotanud juba vähemalt 70% ja seal elab ligi 75% kõige ohustatumatest loomaliikidest!

Praeguse seisuga on määratletud 34 maismaal asuvat „tulipunkti“ (merekeskkonna „tulipunkte“ pole veel välja selgitatud), kus tuleb kiiremas korras tegutsema asuda. Tegutsege siis, toetades looduskaitsetse, mis nendes piirkondades tegutsevad.

Lisateave aadressil www.biodiversityhotspots.org

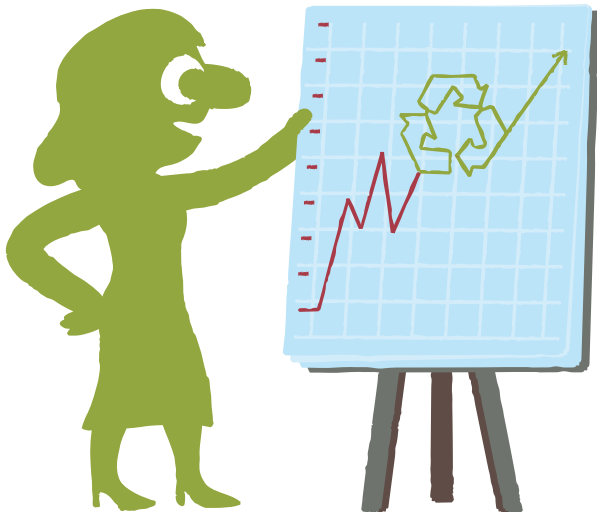
KUTSUN OMA ETTEVÕTET ÜLES BIOLOOGILIST MITMEKESISUST EDENDAMA

**43.
nädal**

Kutsuge oma ettevõtet üles keskkonnamõju (CO₂ emissiooni, jõeäärset asukohta vms) kompenseerima või bioloogilist mitmekesisust senisest aktiivsemalt edendama.

Kuidas? Toetades looduskaitsealset (mis taastavad konkreetseid ökosüsteeme, kaitsevad ohustatud liike, jne), rahastades loendamise ja säilitamise tegelevaid teadusprogramme, jagades teenitud kasumit lõunapoolsete riikidega, kust on saadud

toorainet või geneetilisi ressursse, luues bioloogilise mitmekesisuse säilitamisele suunatud fondi, kaasates ka töötajaid, keda saadetakse koha peale jne.

TUTVUN KESKKONNATEENUSTE EEST TASUMISE PÕHIMÕTTEGA

44.
nädal

Põllumehele makstakse selle eest, et ta on nõus vaatamata sissetulekute teatavale vähenemisele põllumaa juurdesaamiseks metsa mitte langetama, vaid seda säilitama, et see imaks voolavat pinnavett, seoks süsihappegaasi ja muundaks seda hapnikuks ning pakuks varjupaika ja süüa paljudele liikidele: selline võiks olla „keskkonnateenuste eest tasumise“ põhimõtte näide.

Selle uuendusliku põhimõttega on juba saavutatud teatavat edu, ehkki mõningate keskkonnateenuste rahalist väärtust on raske kindlaks määrata. Kuid see meeldib teile siiski? Rääkige sellest siis ka oma tuttavatele! Võib-olla leiab teie jutt kuulajaid...

KORRALDAN OMA KODUKANDIS KORISTUSTALGUD

**45.
nädal**

Korraldage ühes naabritega ja kohaliku omavalitsuse toetusel oma kodukandi suured koristustalgud enne, kui puud lehte lähevad ja rohi kõrgeks kasvab.

Korjake puude otsast sinna kinni jäänud kilekotid ja vabastage teeservad, jõekaldad ja mitteametlikeks prügimägedeks muudetud põõsaalused prahist (õllepurkidest, pudelitest, prügikottidest, autokummidest, televiisoritest, värvipottidest jne). Sorteerige need ja viige prügilasse.

Sellega piirate ökosüsteemide, näiteks jõgede või harimata maalappide reostust. Samuti päästate loomad mitmest ohust – nad ei vigasta end klaasikildude peale astudes ega pea lämbuma, süües plastitükke, mida nad toiduks peavad!

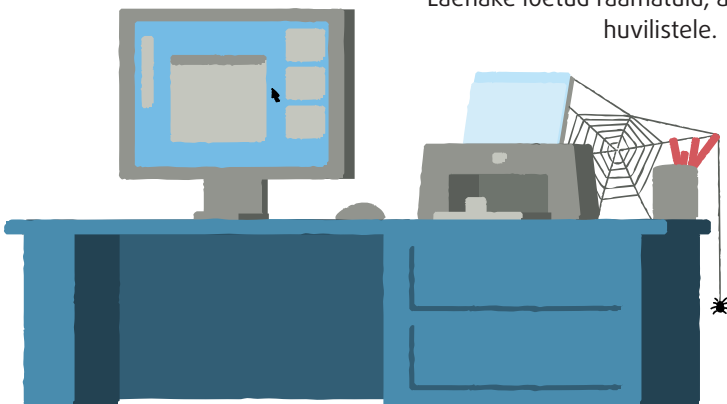

Kui tarbite vähem paberit ja pappi, siis kaitsete metsi ning väheneb ka nende tootmiseks kuluva vee ja energia kogus ning jäätmeidki tekib vähem.

Kui peate mõne dokumendi välja printima, siis trükkige paberi mõlemale küljele või kasutage tühjaks jäänud külge mustandipaberina. Kasutage ümbrikke võimalusel mitu korda ja ülejäänutele märkige poenimekiri, sõnumeid vms.

Kui võimalik, siis eelistage taaskasutatud või FSC/PEFC-märgistusega paberist (vihikud, tualettpaber, tapeet jms) või kangast (salvrätikud, taskurätikud, kandekotid) tooteid või alternatiive, mida pakub Internet (kataloogid, pangaülekanded).

Laenake loetud raamatuid, ajalehti ja ajakirju teistele huvilistele.

Ja muidugi saatke vanapaber ja papp taaskasutusse.

Bioloogilist mitmekesisust saate edendada ka lihtsalt veebis surfates.

Mõni otsingumootor pakub iga päev võimalusi meie planeedile head teha. Mõni teine loeb teie külastuskordi ja istutab iga 100 või 500 otsingu kohta ühe puu. Mõni jälle kuvab teksti mustal taustal (mis nõuab vähem energiat kui valge taust) või annetab kogu või osa reklaamitulu looduskaitsekseltele.

Veebis saate välja arvutada ka oma ökoloogilise jalajälje, rahastada lennureisidel õhku paisatud CO₂ kompenseerimise programme, otsida teavet ökomärgiste kohta, jagada blogide, foorumite või sotsiaalvõrgustike kaudu oma kogemusi bioloogilise mitmekesisuse kaitse kohta jne.

Et „kohatoitlaseks“ saada, sööge ainult kohalikke toiduaineid. Nõnda piirate toiduainete transportimisel CO₂ atmosfääri paiskamist (paljud looma- ja taimeliigid võivad kaduda seoses kasvuhoonegaaside koguse suurenemisest tulenevate kliimamuutustega) ja toetate oma piirkonna tootjaid, kes kasvatavad põlistaimi või -loomi.

Loomulikult tähendab see ka seda, et sööte hooajasaadusi. Et need on sageli parema maitsega – eriti kui need pärinevad mahepõllundusest – kui rahvusvaheliselt turult toodud saadused (mille kasvatamiseks võib olla kasutatud suurel hulgal keemilisi väetisi ja taimekaitsevahendeid ja mille transport tekitab palju reostust), siis pole teil midagi kaotada!

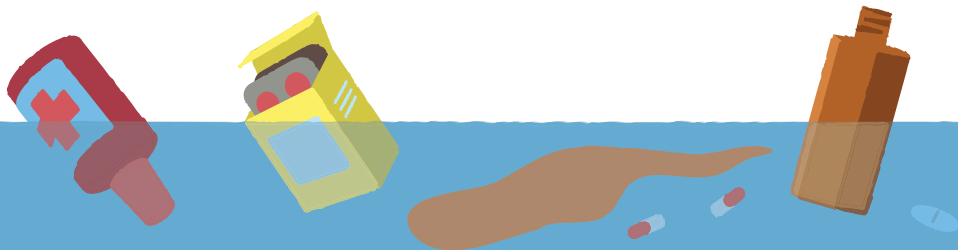

Suure osa neelatavate ravimite toimeainetest laseme tualeti kaudu välja. Et veepuhastusjaamad ei suuda ravimeid täielikult filtreerida, satuvad need jõgedesse ja meredesse, kus avaldavad mõju veeloomastikule ja -taimestikule.

Nende mõju ei tunta veel kuigi hästi, kuid arvatakse, et näiteks rasedustumisvastastes tablettides sisalduvate sünteetiliste östrogeenidega kokku puutuvad kalad võivad muutuda hermafrodiitseteks.

Mida teha? Võtta ravimeid ainult siis, kui see on tõesti vajalik (näiteks viirushaiguste puhul pole antibiootikumidest mingit abi) ja viia tagasi need, mida me ei kasuta või mille realiseerimistähtaeg on lõppenud (ärge visake neid prügikasti ega WC-potti!).

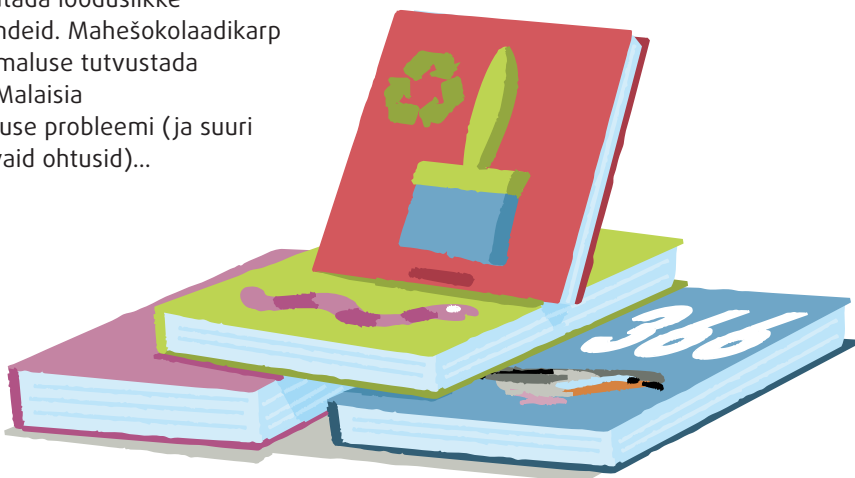
VALIN KINGITUSI, MIS ON KOOSKÕLAS BIOLOOGILISE MITMEKESISUSEGA

50.
nädal

Kas kingiideid näpib? Eelistage kinke, mis annavad teile võimaluse rääkida bioloogilisest mitmekesisusest, selle kasulikkusest ja selle säilitamise vajalikkusest. See on meeldiv võimalus käsitleda meie planeedile nii olulist teemat!

Kinkige meisterdajale käsiraamat looduslike värvide kohta, gurmaanile raamat söödavatest lilledest, rännumehele ökoturismigiid, noorele loodushuvilisele binokkel...

Alepi seebiga saate meelde tuletada, et hea on kasutada looduslikke puhastusvahendeid. Mahešokolaadikarp aga annab võimaluse tutvustada Indoneesia ja Malaisia õlipalmikasvatuse probleemi (ja suuri ahve ähvardavaid ohtusid)...

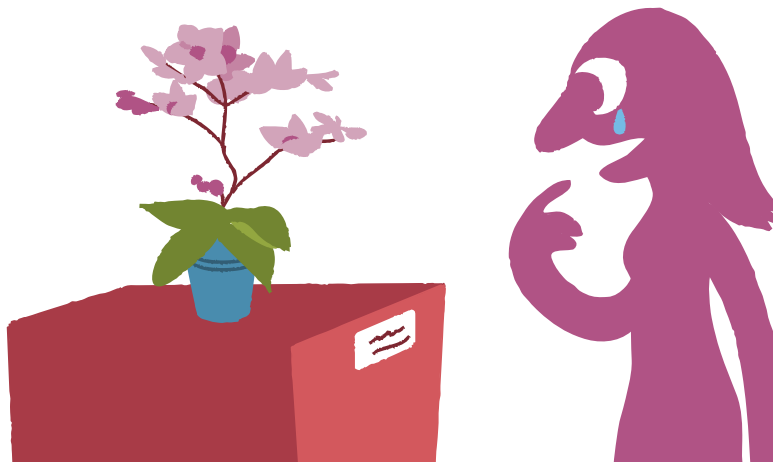
ANNAN OMA NIME UUELE LIIGILE

51.
nädal

BIOPAT (*Patrons for Biodiversity*) on algatus, mida toetavad mitu Saksa instituuti ja loodusmuuseumi ning mis pakub teile võimalust teha annetus ja anda oma või mõne lähedase nimi hiljuti avastatud looma- või taimeliigile (olgu see siis mõni konn, liblikas, ämblik, sõnajalg või orhidee).

Niimoodi saate kinnitada oma pühendumust bioloogilise mitmekesisuse kaitsmisele. Ühtlasi toetate taksonoomilisi uuringuid (st uute liikide kirjeldamist) ning teadus- ja looduskaitsetööd, mida tehakse ennekõike riikides, kus sellised uued liigid avastati.

Lisateave algatuse kohta:
www.biopat.de

VIIN END KURSSI PROGRAMMIGA NATURA 2000.

Põllumajandus, metsandus, tööstus, turism – need kõik võivad rikkuda looduslikke elupaiku, näiteks turbarabasid, nõmmi, pöögimetsi, tammikuid ning põhjustada paljude looma- ja taimeliikide hääbumise.

Euroopa programmi Natura 2000 eesmärk on kaitsta neid liike ja nende elupaiku kooskõlas inimtegevusega. Milliseid vahendeid selleks kasutatakse? Biotoopide taastamine, põlisliikide taastasustamine, teadus- ja haridustegevuse arendamine jms.

Lisateave Natura 2000 kohta:
ec.europa.eu/environment/nature

Põhjalikum teave:

Loodus ja bioloogiline mitmekesisus

http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Natura 2000 võrgustik

http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Bioloogilise mitmekesisuse kampaania

http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/campaign/index_et.htm

Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon

<http://www.cbd.int/>

Belgia Kuninglik Loodusteaduste Instituut

<http://www.sciencesnaturelles.be/>

Föderaalne avalik teenistus

Tervishoid, toiduahela kaitse ja keskkond

<http://www.health.belgium.be>

Euroopa Komisjon

52 nõuannet bioloogilise mitmekesisuse heaks

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

2011 – 60 lk – 15 x 15 cm

ISBN 978-92-79-18617-2

doi:10.2779/95601

Trüki on saadaval tasuta ja kuni tiraaži lõppemiseni saab seda tellida järgmiselt:

Üks eksemplar: EU Bookshop, Euroopa Liidu väljaanded veebis:

[http:// bookshop.europa.eu](http://bookshop.europa.eu)

Mitu eksemplari: lähimate Europe Directi riiklike teabevõrgustike kaudu:

http://europa.eu/europedirect/meet_us/index_et.htm

Bioloogiline
mitmekesisus

OLULINE KOGU ELUSTE

Väljaannete talitus

ISBN 978-92-79-18617-2

